

la humanitat

Fundador: Lluís Companys

PRESIDENT MACIÀ:
EL NOSTRE HOMENATGE
ÉS TOT FET DE FIDELITAT
A CATALUNYA

SEGONA EPOCA
Any V. Núm. 14

Registrado como artículo de 2a. clase en la
Administración de Correos de México, D. F.

Editor E. R. de C.
Rosales 26

Novembre-Desembre de 1948
Mèxic, D. F.

A l'Honorable President de Catalunya, Francesc Macià Mort el Dia de Nadal de l'any 1933

PROXIMITAT DE NADAL

PER AL PRESIDENT FRANCESC MACIÀ

No és el temps que s'esmuny sense combat,
ni la llar que s'apaga d'enyorosa,
que és la mar innumbrable i remorosa
que bat el ritme de l'eternitat,

la que, enguany, em donà el primer senyal:
Essent tan lluny com ets, avui, encara,
i que ja et senti tan a prop i clara,
alegria endolada de Nadal!

Aquesta mar que serva encar l'estela
que el seu navili ens hi deixava, anys ha,
que ni l'enyor més ombrívol no entela
i que no esborra ni tot l'Oceà.

Ala, cor meu, no et planyis més en va,
que un vent de Déu comença a inflar la vela!

Ventura GASSOL.

A bord de l' "Eemdijk", 13 - XII - 1948.

LA DARRERA MISSIÓ

per A. Rovira i Virgili

Dia 6 de desembre de l'any 1932...
Als carrers de Barcelona apareixen de bon matí uns amples cartells estampats amb sobria elegància, a dues tintes negra i vermella—, l'escut català al capçal. És una allocució de Francesc Macià al nostre poble. Aquest dia ha de tenir lloc la sessió inaugural del Parlament de Catalunya, i el primer President de la Generalitat restaurada saluda el venturós esdeveniment que restableix l'autonomia legislativa de l'antic Principat després d'un col·lapse de més de dos segles.

Com vibren en l'allocució presidencial l'alegria i l'esperança de l'hora solemne! Us recordeu dels mots finals? Són aquells que proclamen la voluntat de fer, amb l'instrument eficaç de l'Estatut, "una Catalunya políticament lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa".

El nou Parlament de Catalunya venia a omplir el gran buit deixat en la vida política de la pàtria per la desaparició de les Corts catalanes, destituïdes per l'espasa sangonera de Felipe V. el "rei i lladre quinze voltes", imitat després per lladres que no són reis. Parlament on es parlaria en català i que en català escriuria lleis catalanes. Ja no caldria repetir aquells versos d'una moderna cançó planyívola, Enyorament:

Catalunya en altres temps
ella sola es governava
i es feien les coses
en sa llengua i no en cap altra.

Catalunya tornaria a governar-se ella mateixa—si no ella sola—i en la seva llengua i no en cap altra farien les lleis pròpies. Lleis per la llibertat, per la justícia, per la prosperitat i per la glòria del poble català.

Macià, el nostre gran vell, voltat de la multitud popular que l'aclamava amb

confiança, havia alçat per assenyalar el camí dret, un dia interromput, i obert de nou. Ja estava reconstruït el pont entre el passat i el present, entre la llibertat perduda i la llibertat recobrada. Allò que havia enderrocat la Monarquia, ho restaurava la República. Catalunya es sumava així a la llarga filera de les nacions caigudes i després redreçades, el més noble espectacle dels nostres dies, exalçat com un miracle per David Lloyd George.

Resurrecció? No és aquest el mot adient. No eren morts aquells pobles esborrats del mapa. Eren caiguts que s'alçaven. Aquells pobles no havien mort. No havia mort Catalunya. Ja ho havia dit, amb veu de profeta, Angel Guimerà en els Jocs Florals del 1889: "Catalunya no ha mort". No era morta aleshores ni és morta ara. Sortia de la vall llòbrega de la decadència i pujava al cim de la renaixença. Quan ja era força amunt, ha tornat a rodolar rost avall. Tornarà a ascendir. Joc duríssim de la nostra història; però joc que els catalans no podem abandonar. Ha d'ésser nostra, per molt que ens costi, la victòria final.

Ha caigut novament damunt la nostra terra sang de màrtirs i d'herois; n'hi va caure més en els anys 1936-1939 que en els anys 1705-1714. I d'aquesta generosa sang sortirà una saba fecunda.

La vinent renaixença serà més ràpida, més ardida, més completa i—així ho volem creure—menys vulnerable que la iniciada en el passat segle. El seu adveniment no es farà esperar dos segles, ni dos decenniis; gosem dir ni un

decenni. Quan n'estiguin segurs els joves i els vells, els dignes i els qui no ho són, els qui es quedaren a casa o hi han tornat i els qui es mantenen a l'exili al cap de deu anys de l'exode.

El descoratjament d'alguns i l'ajupiment d'uns altres, si els casos aïllats esdevinguessin encomanadissos, podien ajornar i alentir la futura reconstrucció. Però aquesta vindrà indefectiblement. Facilitar els seus inicis és la darrera missió que pertoca al Parlament elegit el dia 20 de novembre del 1932 i inaugurat el 6 de desembre següent.

A despit dels buits que apareixen—defuncions i defeccions—en els rengles dels diputats, aquest Parlament subsisteix. Parlament llarg, massa llarg; però no substituït encara. No pot donar-se per dissolt ni per caducat. Encara que no actui per impossibilitat material de fer-ho, perdura. La missió cabdal que li resta és la d'obrir el pas al Parlament que ha de venir i que seguirà fent en català lleis catalanes, lleis liberals i justes, amb un doble sentit de pàtria i d'humanitat, per la terra i per la idea.

La roda de les nacions—fortuna o infortuni—no para de donar voltes. Ni els afortunats ni els infortunats d'avui ho són a títol definitiu. Tenir raó és encara en el món un avantatge, malgrat les intervencions brutals de la violència. Catalunya té raó. No renuncia ni al seu dret ni a la seva esperança. Per això manté les seves institucions. Per això el Parlament elegit democràticament pels catalans fa setze anys, no s'ha dissolt. Només el pot dissoldre l'elecció del Parlament novell. Té per darrera missió trametre a aquest, com una flama perenne, la representació rebuda del poble català. Ens sentirem compensats de tots els dolors si amb les nostres mans poguéssim fer la simbòlica tramesa.

EL PARLAMENT A MACIÀ

La sessió extraordinària del dia 29 de desembre del 1933 fou oberta a les set i cinc minuts de la tarda, per l'Honorable President interí del Parlament, senyor Jaume Serra i Hunter i seguidament un Secretari llegí la comunicació següent:

"Honorable senyor:
Per al compliment del que disposa l'Estatut interior, el Consell executiu de la Generalitat us fa saber, amb el més greu dolor, la mort del President de Catalunya, En Francesc Macià i Llussà, y us tramet l'acte del traspàs llevada per Conseller de Justícia i Dret. Barcelona, 25 de desembre del 1933.
—El Conseller Primer, M. Santaló.
Honorable senyor President del Parlament de Catalunya".

A seguida fou llegida una comunicació de l'Honorable President interí de la Generalitat, senyor Joan Casanovas, el qual donava compte d'haver seguit la prescripció de l'Estatut interior posessionant-se, com a President del Parlament, de la Presidència interina de la Generalitat. En la mateixa comunicació pregava a l'Honorable Vice-President Primer del Parlament, senyor J. Serra i Hunter, de substituir-lo a la seva Presidència.

En una segona comunicació, el senyor Joan Casanovas assabentava el Conseller Primer que havia decidit confirmar en els seus càrrecs els senyors Consellers que formaven part del Consell Executiu. També quedaven confirmats els Comissaris Delegats de la Generalitat a Girona, Lleida i Tarragona.

D. J. SERRA I HUNTER

Un cop llegides les precedents comunicacions, el President del Parlament (senyor J. Serra Hunter) pronuncià un discurs:

"(...) I no sols és Catalunya, el poble adolorit. Ho són també aquelles altres terres d'Ibèria que ell en deia terres germanes. Ho són tots els qui, catalans i no catalans, compartim amb ell les penes de l'exili. I són molts els pobles d'arreu del món que s'han associat a aquest condol nacional nostre. Si, pot dir-se que la mort de Francesc Macià ha fet vibrar l'ànima de molts pobles, i, sobretot, la d'aquells que, per condicions especials de llur història, estan lligats a nosaltres o que senten també aquesta pena de no haver encara pogut conquerir llur íntegra llibertat. (...) Francesc Macià, símbol de Catalunya, per als uns, realitat que tradueix íntegrament una ideologia per als altres; primer President de la Catalunya autònoma, per a tots; la seva vida és com una conjunció de la idealitat perenne que guia tots els grans homes, i per nosaltres és també una manifestació del seny característic de l'ànima catalana".

VENTURA GASSOL

El Conseller Primer, senyor Miquel Santaló, s'associa en nom del Govern al dol nacional i després d'agrair la iniciativa de la sessió extraordinària al President del Parlament, anuncià que el Govern havia delegat en el Conseller senyor Ventura Gassol—íntim de Macià—la missió de parlar en el seu nom. El Conseller de Cultura pronuncià un interessantíssim parlament ple d'evocacions i de sentiment. N'extraïem els següents paràgrafs:

"(...) El veig encara, pàl·lid com estava l'altre dia, al llit de mort de tan ple com devia estar del sentit que tenia el moment històric que ell estava vivint. Fou en aquella ocasió que el President de la Generalitat par-

lava amb una paraula plena de ressons històriques, comparant aquesta assemblea que ell inaugurava, amb l'antiga assemblea d'aquella Junta de Bragós de Catalunya, la darrera vegada que es reunia—com ell deia aquí—per acordar la guerra contra l'usurpador de les nostres llibertats, de mala memòria, Felipe V.

(...) Macià va desgranar ací una sèrie de records en els quals no hi mancava cap dels homes il·lustres de Catalunya. No s'oblidà dels literats, no s'oblidà dels polítics, ni dels que han portat els moviments socials a Catalunya. I dintre de cada matís no oblidava cap nom, fos del color que fos i del partit que fos (de Ramon Llull, de Prat de la Riba, del Dr. Martí i Julià, d'en Laiet i d'en Seguí).

(...) Ell sempre havia cregut en Catalunya, i feia aquesta imatge: "Falta l'espurna, falta l'espurna; si ve l'espurna tot Catalunya s'aixecarà. I aquesta era la seva idea, i ell a Prats de Molló, no volia fer altra cosa (...)" si arribàvem al Pireneu, tot Catalunya s'aixecarà; (...) si poguéssim anar a la plaça de sant Jaume jo proclamaria la República Catalana". (...) I així fou, Macià va proclamar la República Catalana a la primera ocasió que va tenir.

(...) Ell deia: "Catalunya caigué lluitant i amb sang, i per això Catalunya s'ha pogut tornar a redreçar d'una manera digna. Només els pobles que cauen d'una manera digna, arribada llur hora, es tornen a redreçar".

LLUIS COMPANYS

Parlant en nom de la majoria d'Esquerra Republicana, digué:
"Nosaltres tenim l'orgull que Francesc Macià fos el President de la nostra organització política, encara que el seu nom ultrapassa tota mena de par-

tidismes; i més en els actuals moments. Nosaltres seguirem els seus ensenyaments i haurem de procurar seguir, amb la pobresa dels nostres mitjans i condicions, les seves virtuts incomparables.

Tot Catalunya s'ha cobert de dol per la mort de l'alliberador de la nostra terra. Tot Catalunya ha manifestat el seu condol intens i s'ha palesat com la figura exquisida, dolça i cavalleresca de Francesc Macià havia penetrat en l'ànima popular; però creiem que el moment més impressionant va ésser el moment de la nit del dilluns, quan una multitud inacabable s'aplegava formant cues que es recargolaven pels carrers que menen a la Generalitat, com una estampa històrica inesborrable que dona a l'home que ha produït aquella manifestació, la figura no ja d'un cabdill nacional, sinó una figura simbòlica que els temps no produeixen sinó després de llargues centúries. Ha mort Francesc Macià, però el seu exemple i el seu esperit han d'animar les nostres resolucions. El que caldria que enterréssim, si fes falta, haurien d'ésser els apassionaments, els personalismes, les apatències, les morbositats polèmiques. I en aquestes, hores de dolor allarguem la mà a tots els catalans; i als homes republicans i catalanistes, als homes d'esquerra que senten afany de reparacions socials, els hem d'estrener sobre el nostre cor per a realitzacions futures i per a lluites immediates.

Catalunya avant, sobre el fèretre de Francesc Macià, seguint les seves patides, ens hem d'assecar els ulls i hem de tenir un optimisme ple i un crit molt interior de "Visca la Pàtria immortal!", la Catalunya de destins gloriosos en el concert dels pobles lliures, agermanada, solidaritzada amb l'esforç de tots els homes per a trobar fórmules superiors de pau i de justícia".

RAIMOND D'ABADAL

El diputat representant de la Minoria de Lliga Catalana, pronuncià les següents paraules:

"(...) Ell era la més alta representació de Catalunya, per això durant la seva vida nosaltres ens hem descobert sempre respectuosament davant d'ell i en el moment de la seva mort li dediquem un pietós record.

(...) No voldríem deixar d'observar dues circumstàncies que han ocorregut en ocasió de la seva mort: per una banda, la representació més alta de l'Estat, el President de la República Espanyola, ha vingut a retre homenatge davant de les despulles de Macià, President de la Generalitat de Catalunya, juntament amb representacions de diferents partits espanyols, fent constar d'una manera solemne que l'Estatut en què hi ha el principi de les nostres llibertats és ja una cosa irrevocable, cosa irrevocable que no demana res més que les aplicacions que li calguin perquè ens puguem governar en la forma que més ens convingui. Per altra banda, l'actitud admirable del nostre poble (...) que ha reconegut la dignitat de la jaraquia i la necessitat que existeixi aquesta jaraquia en la direcció de la col·lectivitat; sense diferències d'estaments ni de partits, ha seguit el fèretre del Primer President de Catalunya autònoma, donant-nos a tots nosaltres una lliçó que com a representants del poble haurem d'aprendre".

JOAN LLUHI VALLESCA

Parlà el representant d'"Unió Democràtica" i el diputat senyor Ruiz

(Passa a la Pàg. 2)